

GRATIS WATER EN VUUR

Al van in mijn wieg zag ik mijn vader zijn ijzeren toebakdoos nemen, zijn Rizla-blaadjes en zijn doos stekskes. Hij legde de tabak op het haarfijne blaadje en draaide de niet gelijmde kant over naar de gelijmde met daar tussenin de fijn gesneden tabaksblaadjes uit Wervik. Finaal bevochtigde hij het lijmstrookje met twee tongstrelingen, drukte aan en verbeterde de buisvorm tussen duim en wijsvinger. Het uiteinde dat tussen de lippen moest komen, werd vakkundig van de uitstekende tabak ontdaan en de restjes werden terug in de doos gedaan voor later.

En dan kwam voor mij het 'moment suprême'; het rode stekske met het geeloranje kopke! Hij wreef het langs één van de zijkanten, eerst een flits gevolgd door een vlam en dan de oplichtende tabak, rook en stank. Maar voor mij steeds opnieuw een attractie die zich meerdere malen per sigaret herhaalde. Want toen doofde die om de drie minuten uit.

Ik wist al meteen wat ik aan Sinterklaas zou vragen: *“Stekskes, veel stekskes!”* Ik heb het mijn ma honderden keren horen zeggen: *“Kleinen, NOOIT met stekskes spelen en niet te dicht bij het water lopen.”*

Overal lagen van die dooskes met sulferkopkes: aan de stoof, naast het gasvuur, naast de kerstboom om de echte kaarskes aan te steken en de kerstboom op te stoken, hoho.

We hebben er veel mee gespeeld en brandjes gesticht... kleine zonder gevolg. We zijn dikwijls de beek ingeschoven maar ook zonder erg. We waren lenig en nooit alleen. Het liefste wat ik met stekskes deed, was bommen maken, allee, knallers. Twee grote bouten, één bijpassende moer en daar tussen geelkopke. Goed persen, koord eraan en tegen de wasdraadstijl kwakken. Met wat geluk was het ‘boem’.

De vijfde maal plooidde de paal...

Moeder heeft altijd gelijk! Ik ben geen roker dus ik zou niet weten hoe ik mijn kot in brand moet steken. Er zijn geen stekskes en toch zijn er alle dagen vlammen en vuur, juist, op tv!

Iedere nieuwsbericht begint en eindigt met beelden over gigantische bosbranden en watersnood: water en vuur! Twee natuurelementen waar geen mens is tegen opgewassen. De natuur geeft en de natuur neemt! De natuuractivisten wijzen met de vinger naar ons maar dit is niet op te lossen met congressen en betogingen. Aanpakken en een stap voor zijn is de boodschap.

De Nederlanders hebben ooit de zee bedwongen en zitten nog niet stil. Dat gaan wij gaan ook moeten doen voor de zee terug tot in Brugge komt.

Wij kunnen niet allemaal naar de maan vliegen als het hier mis loopt. Oké, de opwarming van de aarde is één van de redenen dat er zoveel menselijk natuurpleed is maar vijftig procent van de wereld ligt daar niet wakker van.

En deze verhouding is dodelijk.

Mijn boerenverstand - meer instinct - zegt dat we op twee paarden moeten wedden: de oorzaken bestrijden en ons wapenen voor datgene waar we in gefaald hebben.

En met de vinken spelen. Tot zover mijn wekelijkse preek.

Lovegem 1950: een dorp in de Vlaamse Ardennen, verbroederde jaarlijks met 'Wood-Stock'. Neenee gr... Maar de naam zei het zelf, het was daar vredig en kalm.

Zelfs zo vredig dat de champetter bijna niet meer kon schrijven want het was twee jaar geleden dat hij nog iemand een 'contreventie' gegeven had. Moest hij willen schrijven dan was het zijn eigen naam wegens het besturen van een tweewieler in dronken toestand. Dus niet.

De pastoor zijn preken waren zeer kort en het dreigende duivelsvingerke bleef weg.

Op de zitdag van de burgemeester, het klaaguurke normaal, kwam er niemand. Alleen de kuisvrouw zaagde dat hij zijn lege flessen niet bij het papier mocht smijten. Iedereen zei tegen iedereen 'goedendag, goedenavond'. Saai, zal u denken, maar mis want het dorp bruiste van de sportactiviteiten.

Cafésporten, maar sport is sport!

Naast de kerk was een groot café 'De Vrede' uitgebaat door René, 'Marcelleke' voor de dorpsgenoten want hij droeg zomer en winter een marcelleke.

Het was goed rekbaar rond de éénpackspier en zo kon hij zijn weelderig borsthaar - dat vroeger waarschijnlijk op zijn hoofd stond maar gezakt was - showen. Zijn rechterarm was Simonneke, goed voorzien van oren en poten en niet vies van een Saganneke.

Hun voorganger was Dré de schrijnwerker – meubelmaker. Het café was toen in twee gedeeld en achter de scheidingswand was zijn winkelke van kleinmeubels. En in het aanpalend klein zaaltje stonden de doodskisten van zijn hand, levenslange garantie!

In 1947 is hij met alle activiteiten gestopt en zijn René en eega op de kar gesprongen. De muur ging eruit, het zaaltje ontwijd, hoho, en de grote lange in betonplaten opgetrokken werkatelier leeggehaald. Een maand later lag er daar een 'stekboldenne' in en een 'liggende wip'.

In het zaaltje stond een *tapbiljart*, in het café een *spaarkas* en aan de muur de aansluitingen bij 'De Vinkenbond' en de 'Duivenbond'. In geen tijd stonden de ledenlijsten vol en was er competitie en ambiance bij de vleet.

Nooit discussie of ruzie. René zorgde voor de goede afspraken zodat ze nooit in elkaars vaarwater kwamen. Niet gemakkelijk, maar moeilijk gaat ook.

1953...

Plots ligt er in de spreekwoordelijke mand een appel met een rotte plek en hij steekt de andere aan.

De gaaischutters op de liggende wip willen op een andere dag schieten maar de bolders willen niet veranderen.

De biljarters verwijten de duivenmelkers dat ze bij het inkorven hun laken bestoffen, de kaarters klagen over de vensters dat ze gelijk spiegels zijn, de schutters klagen over de vinkeniers dat ze hun plaats aan de toog innemen na de

zetting en ze niet tijdig aan hun bier geraken tussen de scheuten, de spaarders klagen dat de kaarters te dicht bij... ge kunt het niet bedenken.

Café 'De Vrede' is zijn naam niet meer waardig en René grijpt in. Hij roept alle besturen samen en klopt op de tafel; nog één ruzie en het zaaltje zal terug vol doodskisten staan, volle!

Ze hebben het gesnapt en ze herschikken, de vrede is terug... mijn gedacht? De plaagstoten verplaatsen zich naar buiten, één vraag: wie is het '*poetinneke*'? Als de duiven moeten vallen zijn er hier en daar ontploffingskes, aan de ruiten waar de kaarters zitten staan soms echte spiegels aan de buitenkant... De champetter doet overuren en de burgemeester heeft geen tijd om zijn fles te ledigen, zoveel klachten. Maar de grootste slachtoffers zijn de vinkeniers. Wie anders, toen al! Ze spelen op een mooi verhard pad met zicht op velden, weides en boskes. Beter kan niet... tot er plots tijdens de zetting een rookwolk afkomstig van de voorliggende weide de reke binnendringt.

Op honderd meter brandt er plots een hoopje hooi en de wind zit richting de vinkeniers: zetting gedaan! Een paar bestuursleden gaan de brandhaard bekijken, maar buiten een hoop verbrand hooi is er niets te zien. Zelfs geen sporen door het gras, toeval! De week daarna is het weer van dat, maar nu achter hen want de wind zit anders. En opnieuw geen sporen of verdachten.

Het lachen aan de toog vergaat in schrik en sommige liefhebbers durven niet meer komen. En in het café wordt over niets anders gepraat.

Flipke, de zoon van de lokaalhouders is acht jaar, zit veel in het café en vangt alles op. Hij verdient wat zakgeld met het laken van de biljarters te kuisen met een paardenstaart, met het leggen en oprapen van de latten, met afspraakskes met de kaartsters, het ringen van de duiven... en... hij is pijlenraper!

Na vier brandhaarden spreekt hij de champetter aan met de melding dat hij een vermoeden heeft hoe de brandhaarden ontstaan, zo uit het niets!

De champetter zucht maar luistert.

Flipke vertelt dat hij de pijlen van iedere schutter kent, blindelings. Het is hem opgevallen dat voorzitter Flor iedere schieting twee nieuwe pijlen heeft.

Niet normaal, dat doet een goede schutter als hij niet.

In de cowboyfilms schieten de indianen ook brandende pijlen af, wie weet?

De champetter knikt en zegt: *"Gij kunt wel gelijk hebben, gij moet mijn opvolger worden. Leert al maar drinken."* Hoho.

Hij vraagt een paar collega's uit de naburige dorpen in steun en zeer vroeg in de morgen verschansen ze zich in de omgeving van de reke.

Bij de opkomende zon zien ze plots een gedaante opduiken met een pak hooi in de armen. Ze doen nog niets, want op heterdaad betrappen is een must.

Op twee plaatsen worden hoopjes gemaakt en de verdachte verdwijnt tussen de struiken. 9.15 u: de zetting is bezig, iedereen is gefocust op de vogels, de champetters op de struiken en de hooihopen.

Plots zien ze een brandende pijl uit de struiken komen en nog één. Ze treffen doel en het hooi staat in brand. De vinkeniers zien de vlammen en rook en kramen op.

Maar de schutter wordt bij zijn kraag gepakt en afgevoerd naar den bak.
Flipke had gelijk!

Het was de voorzitter van de schutters die de rotte appel was en leep zoals hij was de goede samenwerking beetje bij beetje verziekte, maar te gretig werd. Het nieuws viel in als een bom. Maar na een trek aan de bel was de samenhang snel hersteld.

Flipke kreeg opslag, de kaarters sanseveria's op de vensterbank, de biljarters een afdekplaat voor hun biljart, de schutters een toog in hun hangaar... en de vinkeniers allemaal een gasmasker, neenee gr...

Ze moesten de toog niet meer delen met de liggende wippers.

Achter de champetter zijn naam stonden vele streepkes op de spiegel in het lokaal.

De burgemeester kreeg zijn flessen opnieuw uit en de pastoor zijn preek ging over het gevaar van vuur, de hel en wijwater.

Buiten een paar oude schuren die in brand schoten zijn er geen branden meer geweest. Het dorp was zijn naam weer waardig.

Café 'De vrede' is er nog maar de tand des tijds heeft lelijk huis gehouden.

De schutters en bolders zijn rond de eeuwwisseling ten prooi gevallen van zure burens en de platen schuttershal moest gesloopt worden.

De duivenclub is gestopt bij gebrek aan jonge bestuursleden.

Biljarters zijn er ook niet meer.

Sparen en kaarten is ook geschiedenis...

Maar de vinkenmaatschappij is nog actief en die bewijzen dat moeilijk ook kan. Ieder jaar wordt vóór de eerste zetting een bussel hooi in brand gestoken op het parcours en geblust met bier... allee, bij wijze van spreken.

Dat het woord 'stekske' meerdere betekenissen heeft, of beter heeft gehad, is gekend.

Maar tegenwoordig moet ge opletten wat ge zegt.

Een visser heeft zijn stekske, volledig ongevaarlijk, een stekske van een naald krijgen is dat ook niet als het niet gaat om een drugspuit, een stekske van negen maanden geleden begint al van een andere orde te zijn, hoho.

Een stekske onder water blijft nog altijd populair... maar moeder had gelijk: met stekskes spelen was en blijft ook nu nog gevaarlijk.

Allee, 'k ga nog eens stoer en nostalgisch doen en een stekske in mijn mondhoek steken.

Ik weet alleen niet meer waar het sulferkopke moet zitten.

LUCIEN van GENT